

Sygn. akt IV U 1336/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 listopada 2015 roku

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Anna Miazga

Protokolant: sekr. sąd. Monika Buźniak

po rozpoznaniu w dniu 23 listopada 2015 roku w Nowym Sączu

na rozprawie

z odwołania M. Ł.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 23 września 2014 roku, znak: (...)

w sprawie M. Ł.

przy udziale K. P. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

I. oddala odwołanie;

II. przyznaje adwokatowi W. M. ze Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Nowym Sączu kwotę 442,80 zł. (czterysta czterdzieści dwa złote 80/100), w tym podatek VAT, tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej odwołującej z urzędu.

Sygn. akt IV U 1336/14

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 23 listopada 2015r.

Decyzją z dnia 23 września 2014 roku, znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. na podstawie art. 83 ust.1 pkt 2 oraz art. 6 ust.1 pkt 1, art. 11 ust.1, art. 12 ust.1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2013 roku, poz. 1442, z późn. zm.) stwierdził, że M. Ł. jako pracownik płatnika składek KP (...) nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu, wypadkowemu od 5 marca 2013 roku do dnia 31 maja 2014 roku.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, iż w jego ocenie z uwagi na krótkotrwałość zatrudnienia M. Ł. przed dniem powstania niezdolności do pracy na specjalnie utworzonym dla niej stanowisku, brak racjonalnej i ekonomicznej potrzeby zatrudnienia pracownika, brak obiektywnych dowodów świadczenia pracy, brak świadków, uznać należy, że wszystkie te okoliczności świadczą o pozornym charakterze pracy. Zdaniem ZUS formalne zawarcie

umowy o pracę, figurowanie na liście płac i zgłoszenie do ubezpieczeń społecznych nie stanowi wystarczających przesłanek do uznania czy strony nawiązały stosunek pracy, stanowiący tytuł do ubezpieczeń społecznych.

Powyższą decyzję w drodze odwołania zaskarżyła M. Ł., która zarzuciła, iż argumenty powołane przez ZUS oparte są na domysłach i domniemaniu o złych intencjach zarówno odwołującej jak i jej pracodawcy. Odwołująca zaprzeczyła twierdzeniom organu rentowego, podnosząc, iż świadczyła pracę na podstawie ważnej umowy o pracę i w związku z tym pobierała ona również zasiłek macierzyński. Pracodawca stworzył dla niej stanowisko pracy i zawarł z nią umowę o pracę na dogodnych dla niej warunkach. W ocenie odwołującej organ rentowy upatruje pozornie umowy właśnie ze względu na powyższe oraz fakt, iż w dacie zawarcia umowy była ona w ciąży, co zdaniem odwołującej świadczy o dyskryminacji.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy, powołując na argumentację zawartą w zaskarżonej decyzji, wniósł o oddalenie odwołania. Decyzja, zdaniem organu rentowego, jest prawidłowa i zasadna w świetle przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2013 roku, poz. 1442, z późn. zm.).

Bezspornym w sprawie jest, iż : K. P. (1) od dnia 24 lipca 2012 roku prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą KP (...), której zakresem jest zakładanie stolarki okiennej.

Po przeprowadzeniu postępowania dowodowego, Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Na podstawie umowy o pracę z dnia 5 marca 2013 roku zawartej z KP (...) odwołująca M. Ł. miała zostać zatrudniona na czas nieokreślony na stanowisku asystenta do spraw marketingu oraz komunikacji w pełnym wymiarze czasu pracy za wynagrodzeniem miesięcznym w wysokości 4500 zł brutto. Jako dzień rozpoczęcia pracy wskazano 5 marzec 2013 rok. Zakres obowiązków M. Ł. , zgodnie z protokołem ze spotkania z 4 marca 2013r., miał być omawiany w razie potrzeb na miejscu wykonywanej pracy lub przekazywany telefonicznie. Miejscem pracy było mieszkanie, należące do matki K. P. (1). W dniu 11 marca 2013r. ustalono zakres obowiązków M. Ł. . Do jej obowiązków należało : asystowanie przy pracach marketingowych oraz realizowanych zadaniach, sporządzanie korespondencji, tworzenie prezentacji, praca ze stroną internetową, zapewnienie środków technicznych do realizacji zadań, organizacja i administracja pracy biura , archiwizacja dokumentów, prowadzenie kalendarzy kontaktów i spotkań, prowadzenie bazy danych, zbieranie i uaktualnianie informacji, wyjazdy służbowe , asystowanie przy spotkaniach biznesowych, uczestnictwo w realizacji zadań cyklicznych , projektów marketingowych i utrzymywanie kontaktów z podmiotami zewnętrznymi w trakcie realizacji projektów.

Do umowy o pracę podpisano aneks z dnia 28 kwietnia 2014 roku zgodnie, z którym strony ustaliły na rzecz pracownika wynagrodzenie zasadnicze w kwocie 1680,00 zł, pozostałe warunki umowy nie ulegały zmianie .

W okresie od 5 marca 2013 roku do dnia 31 maja 2014 roku odwołująca nie świadczyła pracy na rzecz wskazanego w umowie o pracę pracodawcy.

(**dowód:** umowa o pracę k. 19 akt ZUS, aneks ze spotkania z 4.03.2013r.k. 80, aneks ze spotkania z 11.03.2013r. k. 77 , aneks do umowy o pracę k.73 , protokół ze spotkania k.75)

W dniu 11 marca 2013 roku zawarta została umowa nr (...) pomiędzy firmą (...) a firmą (...), reprezentowaną przez T. P., zgodnie, z którą usługodawca zobowiązał się wykonać na rzecz zamawiającego KP (...) stronę internetową według specyfikacji stanowiącej załącznik do niniejszej umowy. W treści umowy wskazano, iż osobą kontaktową ze strony usługodawcy jest M. Ł.. W dniu 13 maja 2013 roku rozwiązano umowę nr (...) z powodu niedostarczenia odpowiedniej ilości materiałów potrzebnych do wykonania przedmiotu umowy w terminie ustalonym w § 7 przedmiotowej umowy.

(**dowód :** umowa (...) k.22-23 akt ZUS, pismo rozwiązujące umowę (...) k.21 akt ZUS, zeznania świadka T. P. nagranie od 00:02: 12 min - płyta z nagraniem k. 166 akt)

Firma (...) w 2012 roku osiągnęła dochód w wysokości 8.718. 02 zł, w 2013 roku 31.572,80 zł, natomiast w 2014 roku poniosła **stratę** w wysokości 2.781,00 zł. K. P. (1) nie dysponował funduszami umożliwiającymi zatrudnienie odwołującej za wynagrodzeniem 4500 zł w 2013 i 2014 roku .

(**dowód:** zestawienie dochodów podatnika za lata 2009 -2014 k. 140 akt. nin. sprawy)

Odwołująca w dniu (...) urodziła syna K. , którego ojcem jest K. P. (1).

(**dowód** : odpis postanowienia Sądu Rejonowego w Nowym Sączu z 18.07.2014r. – k. 19).

Od dnia 10 czerwca 2014r. odwołująca została uznana za osobę bezrobotną.

(**dowód:** decyzja Starosty N. z 16.06.2014r. – k. 17)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zgromadzonych w sprawie dokumentów, których wiarygodności i mocy dowodowej żadna ze stron nie kwestionowała w toku postępowania a wskazanych w opisie stanu faktycznego. Sąd oparł się również na zeznaniach odwołującej się, uznając je za częściowo wiarygodne, tj. w części dotyczącej okoliczności bezspornych. Co do okoliczności spornych, a to czy umowa o pracę zawarta z powódką była w istocie umową pozorną, Sąd uznał zeznania odwołującej zmierzające do podważenia stanowiska ZUS – u za niewiarygodne. Zeznania w tej części nie tworzą spójnej, logicznej całości z pozostałym zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym w postaci zeznań świadków. Natomiast zeznania świadków są wybiórcze i ubogie w informacje na temat rzekomego zatrudnienia odwołującej. Wskazać zatem należy, iż świadek S. Z. zeznała, iż tylko raz w miejscu prowadzenia firmy (...) widziała M. Ł., gdyż pojechała po nią do biura. Świadek zeznała także , iż widziała jak rano odwołująca wychodziła do pracy, aczkolwiek zdaniem Sądu brak jest niebudzących wątpliwości dowodów na to, iż odwołująca wychodziła wówczas – jak zeznał świadek – właśnie do pracy, a nie gdzie indziej. Ta część zeznań , w ocenie Sądu, jest niewiarygodna.

Matka K. P. (1) świadek B. P. zeznała, iż zna M. Ł.. Podała wprawdzie, iż syn zatrudniał odwołującą, zaś ona widziała odwołującą niekiedy (jak zeznała „rzadko, parokrotnie”) rano gdy świadek wychodziła do pracy, zaś odwołująca w tym czasie do pracy przychodziła, lecz świadek nigdy nie widziała odwołującej świadczącej pracę czy wychodzącej z pracy. Mieszkanie zaś do którego rzekomo do pracy przychodziła odwołująca było mieszkaniem, z którego wspólnie korzystała matka K. P. (1), jak i sam K. P. (1). Zdaniem Sądu zeznania świadka w tej części , w której podaje, iż odwołująca świadczyła pracę, ze względu na powyższe, są niewiarygodne. Skoro odwołującą z uczestnikiem K. P. (1) łączyła więź skutkująca tym, iż odwołująca zaszła z nim w ciążę to fakt, iż przychodziła do mieszkania świadka i uczestnika nie dowodzi jeszcze, iż w czasie nieobecności świadka odwołująca świadczyła pracę, a nie, że przychodziła do syna świadka w celach towarzyskich. Świadek ponadto posiadała bardzo ogólne informacje na temat pracy M. Ł.. Zdaniem matki K. P. (1) syn osiągał dochody pozwalające na zatrudnienie pracownika w osobie odwołującej. Okoliczności tej, w ocenie Sądu, przeczy zestawienie dochodów podatnika za lata 2009 -2014 r. Firma (...) w 2012 roku osiągnęła dochód w wysokości 8.718. 02 zł, w 2013 roku 31.572,80 zł, natomiast w 2014 roku poniosła stratę w wysokości 2.781,00 zł. Dochody uczestnika nie były na tyle wysokie aby móc pozwolić sobie na zatrudnienie odwołującej z tak wysokim wynagrodzeniem (4500 zł i 1680 zł). Kwota 4500 zł przekracza szacunkowy miesięczny dochód powoda w 2013 roku.

Świadek T. P. zeznał, iż raz widział odwołującą w trakcie spotkania zorganizowanego celem zawarcia umowy o utworzenie strony internetowej lecz nie wiedział gdzie była zatrudniona, gdzie wykonywała pracę i na czym ta praca miałaby polegać. Potwierdził w swych zeznaniach okoliczności faktyczne wynikające z treści umowy nr (...) i pisma rozwiązującego tę umowę. Maksymalnie pięciokrotnie rozmawiał telefonicznie z odwołującą na temat przedmiotowej strony internetowej, jednakże dokumenty nie zostały nigdy przesłane. Brak zatem było jakichkolwiek dowodów na to, że odwołująca wykonywała jakiegokolwiek czynności wynikające z zakresu jej rzekomych obowiązków, który został przedłożony w sprawie. Jedynym świadkiem, który mógłby wiarygodnie potwierdzić świadczenie pracy przez

odwołującą był właśnie wyżej wymieniony T. P., jednakże z treści jego zeznań nie wynikają okoliczności zamierzone przez odwołującą.

Uczestnik K. P. (1) w trakcie składania zeznań wyjaśnił, iż poznał odwołującą w 2011 roku w K. na spotkaniu towarzyskim. Zatrudnił ją gdy była już w widocznej ciąży. Już ta okoliczność wskazuje, zdaniem Sądu, iż uczestnik musiał wiedzieć w dacie zawarcia rzekomej umowy o pracę, iż odwołująca długo pracować u niego nie będzie. Dalsze twierdzenia uczestnika, tylko potwierdzają, iż umowa o pracę zawarta z odwołującą była umową pozorną. K. P. (1) zeznał, iż firmę prowadził od 2012 roku, natomiast w marcu 2015 roku zawiesił prowadzenie firmy. Odwołująca, zdaniem uczestnika, została zatrudniona, gdyż chciał rozkręcić prowadzenie działalności gospodarczej i potrzebował w tym celu pomocy. Skoro chciał rozkręcić firmę, to w świetle zasad doświadczenia życiowego logiczniejsze by było zatrudnienie pracownika, który zapewniłby dłuższy staż pracy na rzecz pracodawcy. Odwołująca, zdaniem uczestnika, pracowała tylko do maja 2014 roku, gdyż zrezygnował on ze sprzedaży drzwi, ponieważ zmniejszała się liczba zamówień i w związku z tym większość obowiązków przejął na siebie. W świetle powyższych wypowiedzi uczestnika należy wysnuć wniosek, iż odwołująca w rzeczywistości nie świadczyła pracy na rzecz pracodawcy. Firma wbrew pierwotnym zamierzeniom uczestnika nie prosperowała dobrze. Odwołujący wskazał, iż wynagrodzenie rzekomo płatne odwołującej wypłacał z oszczędności zgromadzonych w trakcie pracy w N.. Dowodów na tą okoliczność brak jest w aktach. Jak sam zeznał uczestnik był on osobą bardzo zaradną (poprzednie zatrudnienie w N.), nie zatrudnił żadnego pracownika oprócz odwołującej, zaś po rozwiązaniu z nią stosunku pracy większość obowiązków przejął na siebie. Skoro tak, to mało wiarygodna jest wersja uczestnika, iż był mu potrzebny jakikolwiek pracownik. Uczestnik potwierdził, iż mieszkanie, w którym urządzone było biuro należało do jego matki. Brak jest zatem jakiegokolwiek świadka, który by był osobą postronną dla uczestników niniejszego postępowania, a zatem wiarygodną, a który by potwierdził, iż odwołująca świadczyła pracę. Poza tym odwołujący, składając zeznania, dysponował bardzo wybiórczymi informacjami na temat zatrudnienia odwołującej. Na większość pytań odpowiadał, iż musiałby zasięgnąć wiedzy w tym przedmiocie od swojego księgowego. Również ta okoliczność dowodzi, iż zeznania uczestnika należy uznać za niewiarygodne. Mało jest prawdopodobne aby K. P. (1) zdawał sobie sprawę, iż firma nie prosperuje dobrze i jednocześnie miał tak skromne informacje na temat jedynego swojego pracownika, który przecież – zgodnie z umową o pracę – miał otrzymywać wynagrodzenie w wysokości 4500 zł miesięcznie.

Pozostałe okoliczności sprawy uznał Sąd za bezsporne, bowiem okoliczności te nie były kwestionowane przez strony.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Przedmiotem niniejszego postępowania była kwestia oceny przez Sąd czy umowa o pracę zawarta pomiędzy KP(...) a odwołującą M. Ł. była umową zawartą dla pozorów, tak jak to podnosi Zakład Ubezpieczeń Społecznych i czy, jak zarzuca organ rentowy, nie doszło na jej podstawie do powstania stosunku pracy zgodnie z art. 22 Kodeksu Pracy, a przez to umowa ta nie mogła być podstawą do objęcia odwołującej się ubezpieczeniem społecznym, tj. ubezpieczeniem emerytalnym, rentowym, chorobowym i wypadkowym.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2013 roku, poz. 1442, z późn. zm.) obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami, z wyłączeniem prokuratorów.

Zgodnie z art. 13 pkt 1 w/w ustawy obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu podlegają osoby fizyczne w następujących okresach: pracownicy - od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia ustania tego stosunku.

Sąd orzekający w niniejszej sprawie w pełni podziela pogląd Sądu Najwyższego, zawarty w wyroku z dnia 25 stycznia 2005 r. II UK 141/04 OSNP 2005/15/235, zgodnie z którym stronom umowy o pracę, na podstawie której rzeczywiście były wykonywane obowiązki i prawa płynące z tej umowy, nie można przypisać działania w celu obejścia ustawy (art.

58 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p.). Tym samym jeżeli takie obowiązki nie były wykonywane to przyjąć należy, że miało miejsce obejście prawa.

Ustalenia Sądu wskazują, że odwołująca się faktycznie nie świadczyła pracy i nie wykonywała obowiązku wynikającego z zawartej umowy o pracę i dlatego istnieją podstawy aby przyjąć, że zawarcie umowy o pracę było działaniem zmierzającym do obejścia prawa.

W orzeczeniu z dnia 14 marca 2001 roku, II UKN 258/00 OSNP 2002/21/527 Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że nie można przyjąć pozorności oświadczenia woli o zawarciu umowy o pracę, gdy pracownik podjął pracę i ją wykonywał, a pracodawca świadczenie to przyjmował. Zważyć należy, że stosunek pracy to więź prawna o charakterze dobrowolnym i trwałym, łącząca pracownika i pracodawcę, której treścią jest obowiązek osobistego wykonywania pracy określonego rodzaju przez pracownika pod kierownictwem, na rzecz i na ryzyko pracodawcy oraz obowiązek pracodawcy zatrudniania pracownika przy umówionej pracy i wypłacania mu wynagrodzenia za pracę. Treść normy artykuł 22 Kodeksu pracy określa najbardziej istotne elementy stosunku pracy, tj. :

- obowiązek pracownika świadczenia pracy osobiście, w sposób ciągły,
- obowiązek pracownika świadczenia pracy na rzecz i pod kierownictwem pracodawcy,
- obowiązek pracownika świadczenia pracy w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę,
- obowiązek pracodawcy do zatrudniania pracownika i wynagradzania pracownika za świadczoną pracę.

Na treść stosunku pracy składają się różnego rodzaju prawa i obowiązki pracowników oraz pracodawców wynikające z różnych norm prawa pracy oraz z umowy o pracę. O istnieniu stosunku pracy nie decyduje nazwa umowy łącząca strony, ale jej rzeczywista treść. Zatrudnienie w wyżej określonych warunkach jest zatrudnieniem na podstawie stosunku pracy, bez względu na nazwę zawartej przez strony umowy.

W ocenie Sądu brak jest podstaw do przyjęcia, że umowa o pracę zawarta z odwołującą miała na celu nawiązanie stosunku pracy zdefiniowanego w art. 22 Kodeksu Pracy. Jak wynika z ustaleń Sądu w niniejszej sprawie umowa o pracę nie była w ogóle realizowana przez strony. W ramach zawartej umowy odwołująca nie wykonywała pracy osobiście, w sposób ciągły, pod kierownictwem uczestnika K. P. (1), w miejscu i czasie wskazanym przez pracodawcę. Zamiarem stron nie było świadczenie pracy ze strony M. Ł. ani też wypłata wynagrodzenia z tytułu pracy. Twierdzenia samego uczestnika tylko utwierdzają w przekonaniu, iż zamiarem stron było w przyszłości uzyskanie świadczeń płynących z ubezpieczenia społecznego. Zarówno odwołująca, jak i uczestnik nie przedstawili przekonujących dowodów na potwierdzenie tego, że odwołująca faktycznie wykonywała pracę w ramach stosunku pracy łączącego ją z uczestnikiem. Nie potwierdziły tego ani dokumenty przedłożone w sprawie, ani zeznania świadków. Nie wykazano także, że istniała gospodarcza potrzeba zatrudnienia odwołującej przez K. P. (1), który ani wcześniej ani później nie zatrudniał pracownika na takim stanowisku jakiego miała zajmować odwołująca. Nie posiadał ona także środków finansowych pozwalających mu na zatrudnienie pracownika, tym bardziej z miesięcznym wynagrodzeniem w wysokości 4.500 zł.

Zważyć należy, iż zgodnie z utrwalonym poglądem judykatury stosunek ubezpieczeniowy jest następczy wobec stosunku pracy i powstaje tylko wówczas, gdy stosunek pracy jest realizowany [por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 17 stycznia 2006 roku, III AUA 433/05, 2007/25/51]. Przepis art. 6 ust. 1 pkt 1 u.s.u.s. stanowi o obowiązkowym ubezpieczeniu emerytalnym i rentowym pracowników, czyli - stosownie do art. 22 k.p. - osób rzeczywiście zatrudnionych na podstawie umowy o pracę, a nie tych, które tylko umowę o pracę "formalnie zawarły". Tak więc zawarcie umowy o pracę, bez zamiaru jej świadczenia w ramach stosunku pracy, w celu uzyskania ubezpieczenia społecznego (prawa do urlopów związanych z chorobą lub macierzyństwem), nie wywołuje skutku objętego zamiarem stron (uzyskania prawa do świadczeń z ubezpieczenia społecznego), gdyż warunkiem uzyskania tego prawa jest istnienie i rzeczywiste wykonywanie pracy w ramach stosunku pracy.

Zamiar nawiązania stosunku ubezpieczenia społecznego, bez rzeczywistego wykonywania umowy o pracę, świadczy o fikcyjności zgłoszenia do pracowniczego ubezpieczenia społecznego. A w sytuacji, w której stronom umowy o pracę przyświeca jedynie intencja włączenia do ubezpieczenia społecznego (i uzyskanie świadczeń płynących z tego ubezpieczenia) pod pozorem zatrudnienia bez jego rzeczywistego wykonywania (art. 83 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p.) zawarcie umowy o pracę nie może rodzić skutków prawnych i stanowić podstawy do uznania, że osoba, która zawarła taką umowę podlega ubezpieczeniu społecznemu pracowników – zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 15 maja 2013 roku, sygn. III AUa 1571/12.

Wobec ustalonego stanu faktycznego, stwierdzić należy, iż stronom umowy o pracę przyświecała jedynie intencja włączenia do ubezpieczenia społecznego (i uzyskania świadczeń płynących z tego ubezpieczenia) pod pozorem zatrudnienia bez jego rzeczywistego wykonywania.

Odwołująca nie podlega zatem następującym ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu – od 5 marca 2013 roku do dnia 31 maja 2014 roku. Wobec powyższego Sąd, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. i w/w przepisów prawa materialnego, oddalił odwołanie.